Anna Kalo

Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU) 2011

JO0202

I denna beskrivning redovisas först allmänna uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A Allmänna uppgifter 2
A.1 Ämnesområde 2
A.2 Statistikområde 2
A.3 SOS-klassificering 2
A.4 Statistikansvarig 2
A.5 Statistikproducent 2
A.6 Uppgiftsskyldighet 3
A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter 3
A.8 Gallringsföreskrifter 3
A.9 EU-reglering 3
A.10 Syfte och historik 3
A.11 Statistikanvändning 3
A.12 Uppläggning och genomförande 4
A.13 Internationell rapportering 4
A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar 4

B Kvalitetsdeklaration 4
B.0 Inledning 4
B.1 Innehåll 4
1.1 Statistiska målstorheter 4
1.1.1 Objekt och population 4
1.1.2 Variabler 5
1.1.3 Statistiska mått 7
1.1.4 Redovisningsgrupper 7
1.1.5 Referenstider 8
1.2. Fullständighet 8
B.2 Tillförlitlighet 9
2.1 Tillförlitlighet totalt 9
2.2 Osäkerhetskällor 9
2.2.1 Urval 9
2.2.2 Ramtäckning 9
2.2.3 Mätning 9
2.2.4 Svarsbortfall 10
2.2.5 Bearbetning 10
2.2.6 Modellantaganden 10
2.3 Redovisning av osäkerhetsmått 10

B.3 Aktualitet *11*
3.1 Frekvens 11
3.2 Framställningstid 11
3.3 Punktlighet 11
B.4 Jämförbarhet och samanvändbarhet *11*
4.1 Jämförbarhet över tiden 11
4.2 Jämförbarhet mellan grupper 11
4.3 Samanvändbarhet med annan statistik 12
B.5 Tillgänglighet och förståelighet *12*
5.1 Spridningsformer 12
5.2 Presentation 12
5.3 Dokumentation 12
5.4 Tillgång till primärmaterial 12
5.5 Upplysningstjänster 12

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Jord- skogsbruk, fiske

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Jordbrukets ekonomi

A.3 SOS-klassificering

Tillhör Sveriges officiella statistik Ja

Sveriges officiella statistik

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Jordbruksverket
Postadress: 551 82 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Kontaktperson: Ann-Marie Karlsson
Telefon: 036 – 15 59 33
Telefax: 036 – 34 01 96
E-post: ann-marie.karlsson@jordbruksverket.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån (SCB)
Postadress: 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Kontaktperson: Anna Kalo
Telefon: 019 - 17 67 62
Telefax 019 – 17 70 88
E-post: anna.kalo@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgifts-lagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Enligt beslut av Riksarkivet (RA) hösten 1999 skall ADB-register avseende åren 1976, 1981 och 1986–1995 överföras till RA. Registren för perioderna 1977–1980 och 1982–1985 utgallras.

A.9 EU-reglering

Rådets förordning (EEG) nr 79/65 om ”Införandet av en bokförings-undersökning för jordbruksföretag” med senare ändringar och kompletteringar.

A.10 Syfte och historik

Bokföringsundersökningar för att belysa den ekonomiska utvecklingen för grupper av jordbruksföretag har i Sverige genomförts under en lång följd av år. Benämningen på dessa undersökningar, som är urvalsundersökningar, är Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU). År 1976 övertog SCB denna undersökning från dåvarande Lantbruksstyrelsen och har därefter årligen genomfört den.

På grund av den påbörjade avregleringen av jordbruket under början av 1990-talet bedömdes denna undersökning vara av mindre betydelse än tidigare och urvalsstorleken minskade ganska kraftigt under dessa år. Efter 1995 har emellertid urvalsstorleken i JEU ökat eftersom det i samband med Sveriges medlemskap i EU ställdes krav på att Sverige skall genomföra en bokföringsun-dersökning av viss storlek och anpassad till EU:s företagsekonomiska system Farm Accountancy Data Network (FADN). För närvarande ingår drygt 1 000 jordbruks- och trädgårdsföretag från Sverige i denna statistik.

A.11 Statistikanvändning

EU-kommissionen (DG Agri) kräver en årlig redovisning av JEU-data till det s.k. FADN-systemet.
Jordbruksverket: Underlag för jordbrukspolitiska bedömningar, kalkyler och utredningar.
Länsstyrelserna: För viss planering och kalkylering.
Sveriges lantbruksuniversitet: För forskning och analyser.

A.12 Uppläggning och genomförande

Denna statistiska undersökning genomförs som en urvalsundersökning bland jordbruksföretag genom ett stratifierat urvalsförfarande där företagen deltar ett antal år. För varje företag i urvalet insamlas en stor mängd uppgifter från olika källor. Uppgiftsinsamlingen har anpassats till kraven för EU:s bokföringsundersökning FADN. Merparten av uppgifterna hämtas från företagens bokföringsmaterial avseende inkomster och utgifter så att driftsbokslut kan upprättas för de utvalda jordbruksföretagen.

Utöver detta genomförs följande uppgiftsinsamling: vissa grunduppgifter om jordbruksföretagen hämtas från lantbruksregistret (LBR); uppgifter avseende direktersättningar inhämtas från administrativa register vid Jordbruksverket; vissa övriga uppgifter, bl.a. om ekonomibyggnader och maskiner, inhämtas direkt från jordbrukarna via besöks- och telefonintervjuer.

A.13 Internationell rapportering

Mikrodata levereras årligen till EU-kommissionen.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Ett litet antal variabler förändras årligen till följd av ändringar i FADN.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Denna statistik baseras på en urvalsundersökning bland jordbruksföretag. Statistiken redovisar skattningar av genomsnittliga värden på ett antal intäkts-, kostnads- och resultatslag för jordbruksföretag med vissa driftsinriktningar och för olika storleksgrupper och belägenhet enligt både svensk typklassificering och EU:s typklassificering. Inom EU finns krav på att statistiska undersökningar av detta slag ska genomföras varje år.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

De viktigaste målstorheterna är följande:
- årets genomsnittliga intäkter per jordbruksföretag för ett antal intäktsslag
- årets genomsnittliga kostnader per jordbruksföretag för ett antal kostnadsslag
- årets genomsnittliga resultat per jordbruksföretag för några olika resultatslag

1.1.1 Objekt och population

Rampopulationen i JEU utgörs av jordbruksföretag som ägs eller arrenderas av enskild fysisk person eller fysiska personer i samverkan (s.k. enkelt bolag) eller som är handelsbolag (eller motsvarande) eller aktiebolag. Inom jordbrukstatistiken avses med jordbruksföretag vanligen verksamhet inom jordbruk, husdjursskötsel samt frukt- och trädgårdsodling som bedrivs under en och

samma driftsledning. Företag som ägs av stat och kommun och liknande tillhör inte JEU:s målpopulation. Vidare ska företagen vara av storleken minst 8 ESU. ESU (European Size Unit) är ett storleksmått på jordbruksföretag som används inom EU och som utgår från standardiserade täckningsbidrag för olika produktionsgrenar. 1 ESU = 1 200 euro.

Rampopulationen[1] bestod år 2011 av knappt 29 000 jordbruksföretag. Den totala population som vanligen används inom jordbruksstatistiken (i huvudsak företag med mer än 2 hektar åker) uppgick detta år till 69 500 jordbruksföretag.

1.1.2 Variabler

A. Preliminär statistik (SM publiceras i december 2012)
I den preliminära statistiken redovisas vid beräkning av jordbruksföretagens genomsnittliga resultat från jordbruksdriften följande intäkts-, kostnads- och resultatposter.

- Intäkter växtodling
- Intäkter djurskötsel
- Ersättningar från EU:s jordbrukspolitik
- Övriga intäkter
- Summa intäkter jordbruk

- Kostnader växtodling
- Kostnader djurskötsel
- Arbetskostnad för anställda
- Underhåll
- Övriga driftskostnader
- Summa driftskostnader

- Bruttoresultat

- Avskrivningskostnader
- Arrendekostnader
- Räntenetto
- Summa övriga kostnader

- Nettoresultat

Utöver detta redovisas följande bakgrundsvariabler:
- Antal jordbruksföretag i urvalet
- Antal jordbruksföretag i målpopulationen

B. Slutlig statistik (SM publiceras i februari 2013)
I den definitiva statistiken är redovisningen mer detaljerad än i den preliminära. I översiktstabeller, där jämförelser görs mellan resultaten 2010 och 2011, redovisas samma variabler som i den preliminära statistiken. Utöver detta redovisas vid beräkning av jordbruksföretagens genomsnittliga resultat 2011 från jordbruksdriften följande intäkts-, kostnads- och resultatposter.

[1] Enligt LBR 2010, företag i storleksklass (SO) 5 och högre.

- Intäkter av växtodling:
spannmål, oljeväxter, vall- och rotfruktsfröer, matpotatis, fabrikspotatis, sockerbetor, grovfoder och bete, övriga vegetabilier (exkl. direktersättningar), s:a vegetabilier och därav naturauttag och lagerändring
- Intäkter av djurskötsel:
nötkreatur, mjölk, svin, fjäderfä och ägg, övriga animalier (exkl. EU-ersättningar), s:a animalier och därav naturauttag och lagerändring
- Ersättningar från EU:s jordbrukspolitik:
gårdsstöd, miljöersättningar, övriga ersättningar, s:a ersättningar
- Övriga intäkter
- Summa intäkter

- Kostnader och resultat för förnödenheter:
köpfodermedel m.m., handelsgödsel, bekämpningsmedel, driv- och smörjmedel, utsäde, s:a förnödenheter
- Kostnader för underhåll:
ekonomibyggnader, byggnadsinventarier, markinventarier och markanläggningar, maskiner, s:a underhåll
- Övriga kostnader:
diverse växtodlingen, diverse husdjuren, övriga kostnader för djurproduktion och vegetabilier, el, försäkringar, personbil, allmänna omkostnader, s:a övriga kostnader
- Summa kostnader före avskrivningar, arbets- och arrendekostnader samt räntenetto

- Arbetskostnader anställda
- Summa kostnader före avskrivningar, arrendekostnader och räntenetto

- Resultat före avskrivningar, arrendekostnader och räntenetto

- Avskrivningar till nukostnad:
ekonomibyggnader och byggnadsinventarier, markinventarier och markanläggningar, maskiner, s:a avskrivning
- Resultat före arrendekostnader och räntenetto

- Arrendekostnader
- Resultat före räntenetto

- Räntenetto (kostnader - intäkter)
- Nettoresultat i jordbruket till brukarfamiljens arbets- och kapitalinsats

I den slutliga statistiken redovisas vid beräkning av jordbruksföretagens genomsnittliga resultat från skogsbruket följande intäkts-, kostnads- och resultatposter.

- Intäkter av skogsbruket:
skog på rot, timmer, massaved och leveransvirke, övriga intäkter skogen
- Summa intäkter

- Kostnader i skogsbruket:
arbetskostnader för anställda i skogsbruket
- Summa kostnader före avskrivning och räntenetto i skogsbruket

- Resultat före avskrivningar och räntenetto

- Avskrivningar till nukostnad
- Resultat före räntenetto

- Räntenetto i skogsbruket
- Nettoresultat i skogsbruket till brukarfamiljens arbets- och kapitalinsats

Som komplement till resultatredovisningen redovisas i den definitiva statistiken också genomsnittsvärden för följande bakgrundsvariabler.

- Antal jordbruksföretag i urvalet
- Antal jordbruksföretag i målpopulationen
- Åkerareal under eget bruk
- Skogsareal
- Intäkter av jordbruksersättningar med uppdelning på olika ersättningsslag
- Åkerarealens användning (ha)
- Antal djur av olika slag
- Arbetsinsats efter personalkategori
- Arbetsinsats efter arbetsslag
- Kalkylerade nuvärden för olika tillgångar
- Investeringar av olika slag

1.1.3 Statistiska mått

Statistiken utgörs av skattningar av typen medelvärde.

1.1.4 Redovisningsgrupper

I både den preliminära och definitiva statistiken används följande redovisningsgrupper enligt svensk typologi:

Riks- område	Driftsinriktning	Standardtimmar
RO 1	Jordbruksväxter	800–1 599
RO 1	Jordbruksväxter	1 600–3 199
RO 1	Mjölk	1 600–3 199
RO 1	-”–	3 200–5 599
RO 2	-”–	1 600–3 199
RO 2	-”–	3 200–5 599
RO 3	-”–	1 600–3 199
Riket	-”–	1 600–3 199
Riket	-”–	3 200–5 599
Riket	-”–	5 600–
Riket	Köttdjur	800–3 199
Riket	Svin	1 600–5 599

Riket Trädgårdsodling 800–5 599

Riksområdena definieras enligt följande:
- RO 1 (Södra och mellersta Sveriges slättbygder): Götalands södra slättbygder (Gss), Götalands mellanbygder (Gmb), Götalands norra slättbygder (Gns), Svealands slättbygder (Ss).
- RO 2 (Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder): Götalands skogsbygder (Gsk), Svealands skogsbygder (Ssk).
- RO 3 (Norra Sverige): Nedre Norrland (Nn), Övre Norrland (Nö).

I den definitiva statistiken redovisas även trädgårdsföretag enligt följande indelning:

Riket Trädgårdsodling 800–5 599

I den definitiva statistiken görs dessutom en redovisning efter EU:s typologi med följande indelning:

Läns-grupp	Driftsinriktning	Ekonomisk storleks-klass (ESU-klass)
1	Spannmål	15 000–99 999
	- ”-	100 000–499 999
	Åkergrödor, blandad vegetabilieodling	15 000–99 999
	Mjölk	15 000–99 999
	-”–	100 000–499 999
2	-”–	15 000–99 999
	-”–	100 000–499 999
3	-”–	15 000–99 999
	-”–	100 000–499 999
Riket	-”–	500 000–
	Nöt, får, getter	15 000–99 999
	Blandat jordbruk	100 000–499 999

1.1.5 Referenstider

12-månadersperiod som avslutas per 31 december, 30 april eller 30 juni.

1.2. Fullständighet

Efter EU-anpassningen avses datainnehållet täcka behovet för uppföljning av EU: s gemensamma jordbrukspolitik (CAP).

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

I denna statistik förekommer täckningsfel, urvalsfel, bortfallsfel, mätfel och bearbetningsfel. Den största källan till osäkerhet bedöms vara urvalsfelet. Tillförlitligheten redovisas kvantitativt i de Statistiska meddelandena endast genom beräknade medelfel för samtliga redovisade skattningar. Medelfelet är ett mått på precisionen i skattningarna och avspeglar urvalsfel och effekten av andra slumpmässiga fel, däremot inte systematiska fel såsom bortfallsfel eller mätfel. Medelfelen blir stora inom redovisningsgrupper med få jordbruksföretag i urvalet och/eller där variationen mellan företagen är stor i enskilda uppgifter.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Urvalet är ett stratifierat slumpmässigt urval av jordbruksföretag där varje företag deltar ett antal år. För år 2011 förnyades urvalet med ca 80 företag för att kompensera för företag som inte längre tillhör populationen (oftast p.g.a. för låg omsättning i jordbruket). Fr.o.m. undersökningsåret 1995 har stratumindelningen baserats på EU:s typologisystem. Urvalet stratifieras efter länsgrupp, driftsinriktning och ekonomisk storlek uttryckt som standardiserat täckningsbidrag. Urvalet omfattar fr.o.m. 1998 samtliga driftsinriktningar i jordbruket utom driftsinriktningen odling av trädgårdsväxter i växthus. Totalt finns ca 1 025 företag i urvalet för den undersökning som avser år 2011.

Varje år dras också i varje stratum ett tilläggsurval enligt EU:s regler, som används i de fall då utvalda jordbruksföretag vägrar att delta i undersökningen.

2.2.2 Ramtäckning

Eventuell över- eller undertäckning i urvalsramen bedöms påverka statistikens kvalitet i endast liten grad. Undertäckning förekommer som följd av att nytt urval till JEU dras från lantbruksregistret som inte uppdateras årligen. Detta problem bedöms f.n. inte vara särskilt stort. Övertäckning förekommer till följd av att vissa utvalda företag inte tillhör populationen eller har lagts ned.

Enskilda jordbruksföretag ingår i urvalet under ett antal på varandra följande år. Företag, för vilka driftsinriktning eller storlek förändras mellan två år, får byta stratum mellan dessa år. Omfattningen av detta har ökat under senare år som en följd av jordbrukets allt snabbare strukturförändring.

2.2.3 Mätning

Denna statistik baseras på uppgifter om jordbruksföretag från flera olika källor med något olika datakvalitet. Merparten av de uppgifter som ingår i denna statistik hämtas direkt från bokföringsmaterialet för de utvalda jordbruksföretagen. Utöver detta genomförs följande uppgiftsinsamling: vissa grunduppgifter om jordbruksföretagen hämtas från lantbruksregistret (LBR); uppgifter

avseende direktersättningar inhämtas från administrativa register vid Jordbruksverket; vissa övriga uppgifter inhämtas direkt från jordbrukarna via besöks- och telefonintervjuer. Denna felkälla torde i mindre grad påverka statistikens kvalitet.

2.2.4 Svarsbortfall

I likhet med andra bokföringsundersökningar har JEU stora bortfallsproblem som påverkas av att deltagandet i JEU innebär relativt stor uppgiftslämnarbörda. Bortfallets storlek har under senare år varit ca 50 % för de företag som deltar första året. För övriga delar av urvalet har bortfallet varit någon procent. Detta bortfall ersätts av andra företag (substitutionsföretag) från tilläggsurval enligt EU:s regler.

Ett stort bortfall kan ha snedvridande effekt på undersökningens resultat. Speciella studier av bortfallet har gjorts vid några olika tillfällen, senast 1998, 2005 samt 2007. Vid dessa studier har bl.a. bortfallsföretagens uppgifter i LBR jämförts med de deltagande företagens LBR- och skatteuppgifter. Resultaten av de senaste studierna har inte visat på anmärkningsvärt stora skillnader även om några slutsatser är svåra att dra. Detta bortfall bedöms dock endast i mindre grad påverka statistikens kvalitet.

2.2.5 Bearbetning

Primäruppgifterna från företagen dataregistreras vid SCB och kontrolleras både manuellt och maskinellt. I den maskinella granskningen genomförs logiska kontroller och rimlighetskontroller. I de fall det framkommer att uppgiften inte uppfyller fastställda granskningskriterier skrivs ett felmeddelande ut för åtgärd. I logiska kontroller kontrolleras dels att värden finns för de obligatoriska uppgifterna, dels att logiska samband är uppfyllda. Rimlighetskontrollerna består huvudsakligen av att kvoter beräknas. Dessa kvoter jämförs sedan med undre och övre värden, gränsvärden. Om någon kvot ligger utanför gränsvärdena, tas en eller flera av de i kvoten ingående uppgifterna ut för kontroll och eventuell rättning.

Rättningar sker i huvudsak manuellt, men i viss utsträckning maskinellt. I undantagsfall tas kontakter med uppgiftslämnarna av de bokföringsföretag som samlar in uppgifterna direkt från jordbruksföretagen. Uppgiftslämnarfel torde i många fall upptäckas av bokföringsföretagen.

2.2.6 Modellantaganden

Vissa variabler, t ex avskrivningar, är härledda ur andra undersökningsvariabler.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

För samtliga redovisade uppgifter anges medelfelet.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Undersökningen genomförs varje år.

3.2 Framställningstid

12-15 månader.

3.3 Punktlighet

Statistiken publiceras enligt publiceringsplan.

B.4 Jämförbarhet och samanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

I stort sett samma grupper av företag har studerats sedan 1988 och variabelinnehållet har också varit i stort sett oförändrat sedan ett tiotal år tillbaka. Fr.o.m. JEU 1996 gjordes dock en anpassning av datainnehållet, vilket på vissa punkter försvårar jämförelser. Fr.o.m. JEU 2002 gjordes en fullständig anpassning till FADN-definitionerna vilket i några fall försvårar jämförelser.

Från 2007 års undersökning ändrades metoden för kapitalvärdering av byggnader. Den tidigare metoden användes sedan mitten av 90-talet. Tidigare har bedömningar av bl. a. byggnadernas användning och skick varit underlag för kapitalvärdering medan det från 2007 baseras på anskaffningsvärdet. Avskrivningstiden för byggnader har samtidigt kortats vilket i många fall medför lägre avskrivningskostnader för företag med mestadels äldre byggnader och högre avskrivningskostnader för företag med nya byggnader.

Före 1988 tillämpades en storleksindelning efter hektar åker, vilket inte är jämförbart med nuvarande klassificering (se 1.1.4 Redovisningsgrupper). Inom EU tillämpas en företagsklassificering som grundas på s.k. standardtäckningsbidrag. Denna klassificering har fr.o.m. JEU 1997 införts i den nationella redovisningen parallellt med den svenska typologin.

Uppräkningsfaktorerna i JEU har tidigare beräknats genom en sammanvägning av urval från tidigare år där varje enskilt urval har dragits från hela populationen. För att korrigera detta åsattes varje enskilt urval en s.k. panelvikt som beräknades som det enskilda urvalets andel av det totala urvalet. Årets uppräkningsfaktorer har beräknats som om hela urvalet har dragits vid ett enda tillfälle och förfarandet med s.k. panelvikter har slopats. Detta innebär att jämförelser med tidigare år kan försvåras, däremot bör jämförelser med resultat från FADN underlättas där ett liknande förfarande tillämpas.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Grupperingen av företagen efter olika driftsinriktningar med hjälp av typklassificeringssystemet innebär inte att resultatutvecklingen för enskilda produktions-

grenar kan renodlas. Detta sammanhänger med att företagen väljs efter sin huvudsakliga driftsinriktning.

4.3 Samanvändbarhet med annan statistik

I enstaka fall kan avgränsningen av företaget skilja sig från den som tillämpas i Lantbruksregistret.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiska meddelanden rörande den Jordbruksekonomiska undersökningen finns kostnadsfritt åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats www.jordbruksverket.se under Ta del av statistiken och på SCB:s webbplats www.scb.se under Jord- och skogsbruk, fiske. De som kostnadsfritt önskar få Statistiska meddelanden med jordbruksstatistik i PDF-format per e-post, kan anmäla det till statistik@jordbruksverket.se.

5.2 Presentation

Presentation sker i Statistiska meddelanden (SM) i form av text och tabeller.

5.3 Dokumentation

Dokumentation enligt SCB:s dokumentationssystem pågår.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Primärmaterialet för uppgifter som kompletterar affärsbokföringen finns på blanketter (SCB).

5.5 Upplysningstjänster

SCB besvarar frågor om undersökningens innehåll och genomförande (se punkt A5).